

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

SSA Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania E. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 października 2011 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 1 czerwca 2011 r.,

I. oddała zażalenie;

II. przyznaje od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego) adwokatowi R. Ł. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu w postępowaniu zażaleniowym powiększoną o podatek od towarów i usług.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 1 czerwca 2011 r. odrzucił skargę ubezpieczonego E. K. o wznowienie postępowania w sprawie z jego wniosku przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, zakończonej

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 czerwca 2008 r., którym oddalono apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 18 lipca 2007 r. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie z treścią art. 407 § 1 k.p.c. skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie trzymiesięcznym, a termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą wznowienia jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji – od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Skoro ubezpieczony w uzasadnieniu skargi podał, że domaga się wznowienia postępowania zgodnie z uzasadnieniem wyroku Sądu Okręgowego z dnia 22 lutego 2010 r., który został mu doręczony w dniu 6 kwietnia 2010 r., a skarga wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w dniu 4 czerwca 2010 r., to termin z art. 407 § 1 k.p.c. został zachowany. Sąd Apelacyjny podniósł, że niezależnie od zachowania terminu do wniesienia skargi w świetle art. 409 k.p.c. istotnym elementem skargi o wznowienie postępowania jest wskazanie podstawy wznowienia, a katalog tych podstaw zawarty jest w przepisach art. 401 – 403 k.p.c. i jest on wyczerpujący. Inne okoliczności wykraczające poza podstawy enumeratywnie wymienione w przytoczonych powyżej przepisach nie mogą stanowić oparcia dla treści skargi. Ubezpieczony w treści skargi podniósł szereg zarzutów i wątpliwości dotyczących postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 10 czerwca 2008 r., domagając się odpowiedzi na zadane pytania, ale nie są to okoliczności, które stanowiłyby ustawową podstawę wznowienia. Uzasadniało to odrzucenie skargi na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. w związku z art. 409 k.p.c.

Na powyższe postanowienie zażalenie wywiódł w imieniu ubezpieczonego jego pełnomocnik z urzędu, domagając się uchylecia zaskarżonego postanowienia i przyznania kosztów nieopłaconej pomocy prawnej. W uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik ubezpieczonego zarzucił, że z treści skargi o wznowienie postępowania można wyprowadzić wniosek, iż skarga została oparta na podstawie określonej art. 401 pkt 2 k.p.c. Ubezpieczony w uzasadnieniu wskazywał, że w sprawie objętej skargą nie przydzielono mu pełnomocnika z urzędu i dlatego nie miał możliwości działania i nie mógł wykazywać wszystkich okoliczności, które

uzasadniały roszczenie o przyznanie świadczenia rentowego. W związku z powyższym Sąd Apelacyjny błędnie uznał, że ubezpieczony nie oparł skargi na ustawowej podstawie wznowienia ani też nie zawarł wniosku o zmianę lub uchylenie wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne. Stosownie do treści art. 399 § 1 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem, a ponadto jedynie w wypadkach przewidzianych w dziale VI Kodeksu postępowania cywilnego, przy czym w myśl art. 399 § 2 k.p.c. na podstawie określonej w art. 401¹ postępowanie może być wznowione również w razie zakończenia go postanowieniem. Wynika to z faktu, że skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem pozwalającym na wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądowych, korzystających co do zasady z powagi rzeczy osądzonej i wiążących nie tylko strony postępowania, ale i sąd, który wydał to orzeczenie, inne sądy oraz inne organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby (art. 365 k.p.c.).

Stosownie do art. 409 k.p.c. skarga o wznowienie postępowania powinna czynić zadość warunkom pozwu oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, podstawę wznowienia i jej uzasadnienie, okoliczności stwierdzające zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wnioski o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia. Sąd właściwy do rozpoznania skargi w pierwszej kolejności dokonuje oceny, czy wymienione wymogi formalne skargi zostały spełnione, a następnie na podstawie art. 410 k.p.c. odrzuca ją, jeżeli została wniesiona po upływie przepisanej terminu, była niedopuszczalna lub nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia. Warunkiem możliwości rozpatrywania zasadności skargi jest przy tym łączne spełnienie wszystkich warunków wskazanych w tym przepisie. Brak nawet jednego z nich sprawia, że rozpatrywanie sprawy nie jest możliwe. Dlatego też stwierdzenie braku choćby jednego z tych warunków powoduje odrzucenie skargi.

Skarga musi zatem opierać się na jednej z ustawowych podstaw wznowienia, przy czym samo sformułowanie podstawy w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza, że ten warunek jest spełniony. Konieczne jest więc zbadanie, czy twierdzenia skargi stanowią taką ustawową podstawę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNC 1968 nr 8-9, poz. 154), bowiem jeśli wskazana podstawa nie występuje, skarga podlega odrzuceniu z mocy art. 410 § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNP 2001 nr 4, poz. 133; z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZ 130/03, LEX nr 560580; z dnia 26 marca 2004 r., IV CZ 29/04, LEX nr 560609; z dnia 31 marca 2004 r., III CZ 13/04, LEX nr 560579, z dnia 19 maja 2005 r., II CZ 41/05, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2006 r., I CZ 103/06, LEX nr 610070 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07, LEX nr 334985).

Ustawowe podstawy wznowienia postępowania zostały wymienione w art. 401 k.p.c., art. 401¹ k.p.c. oraz art. 403 k.p.c., przy czym pierwszy z tych przepisów wskazuje na przypadki nieważności postępowania, drugi na niekonstytucyjność aktu prawnego będącego podstawą orzeczenia stwierdzoną orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, trzeci natomiast na tzw. oparcie zaskarżonego wyroku na dokumencie podrobionym lub przerobionym albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym oraz na uzyskaniu owego wyroku za pomocą przestępstwa, a kolejne z późniejszym wykryciem prawomocnego wyroku dotyczącego tego samego stosunku prawnego albo takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

W zażaleniu skarżący ograniczył się wyłącznie do zarzutu naruszenia art. 401 pkt 2 k.p.c. Przepis ten stanowi, że można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania. Naruszenie przepisów prawa skarżący w zażaleniu upatruje w odmowie przyznania mu pełnomocnika z urzędu i w związku z tym braku możliwości wykazywania zasadności przyznania świadczenia rentowego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w art. 401 pkt 2 k.p.c. chodzi o takie pozbawienie strony możliwości działania, które utożsamiane jest z podstawą nieważności postępowania, określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c. Przyjmuje się, że strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia jej możliwości obrony swych praw, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwiła, a nie tylko utrudniła lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań lub obronę przed zarzutami strony przeciwnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 stycznia 1966 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 z. 10, poz. 172; z dnia 14 czerwca 1968 r., I CR 432/67, OSNCP 1969 z. 7-8, poz. 137; z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNCP 1975 z. 5, poz. 84, „Nowe Prawo” 1976 nr 5, s. 807).

Co do zasady odmowa ustanowienia dla strony adwokata z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 102/98, OSNAPiUS 1999 nr 12, poz. 408; z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07, LEX nr 461625; z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, LEX nr 424339 oraz z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 50/08, LEX nr 424321, z dnia 8 grudnia 2009 r., I UK 195/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 190). W tej sprawie podkreślenia wymaga, że Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 15 lipca 2008 r. ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu, który stwierdził brak podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie objętej skargą o wznowienie postępowania.

W konkluzji stwierdzić należy, co zostało już zaznaczone w rozważaniach dokonanych powyżej, że skarga o wznowienie postępowania podlega odrzuceniu nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób nieodpowiadający ustawie, ale także wówczas, gdy podniesione w niej okoliczności wskazują, że w rzeczywistości podstawa ta nie występuje (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNCP 1968 nr 8-9, poz. 154, uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1981 r., I Co 5/81, OSNCP 1982 nr 5-6, poz. 77, uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1996 r., I CRN 101/95, OSNC 1996 nr 10, poz. 138 ; postanowienie z dnia 18 marca 2008 r., IV CZ 20/08, niepubl.).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie.

Na wniosek pełnomocnika Sąd Najwyższy przyznał mu od Skarbu Państwa zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu zażaleniowym w myśl § 19 w zw. z § 12 ust. 2 i § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).